

NÉPZENÉSZ-ISMERETEK
ÁGAZATON BELÜLI SPECIALIZÁCIÓ SZAKMAI ÉRETTSÉGI VIZSGA

I. RÉSZLETES ÉRETTSÉGI VIZSGAKÖVETELMÉNYEK

A népzeneész-ismeretek ágazaton belüli specializáció szakmai érettségi vizsga részletes érettségi vizsgakövetelményei a XLII. Előadóművészet ágazat következő szakmairányainak közös ismereteit tartalmazzák:

- Népi énekes,
- Népzeneész (fafűvós, húros/vonós, billentyűs, ütős).

A) KOMPETENCIÁK

1. Szakmai nyelv- és szóhasználat

TÉMÁK	VIZSGASZINTEK	
	Középszint	Emelt szint
1.1. Zenei, népzenei szakkifejezések	Ismerje az alapvető zenei és népzenei szakkifejezéseket, néprajzi alapfogalmakat. Legyen képes szakmai kifejezéseket megérteni, megfelelő módon használni.	Ismerje és helyesen használja a zenei és népzenei szakkifejezéseket, néprajzi alapfogalmakat. Legyen képes összetettebb szakmai kifejezéseket megérteni, megfelelő módon alkalmazni.
1.2. Zenei és néprajzi jelrendszerek	Legyen képes megfelelően értelmezni a kottaképet. Tudja értelmezni és használni a zenei jelzéseket. Legyen képes térképen tájékozódni. Ismerje annak jelrendszerét.	Legyen képes pontosan értelmezni a kottaképet. Tudja értelmezni és önállóan alkalmazni a zenei jelzéseket. Legyen képes térképen tájékozódni, kisebb területi egységeket is felismerni, jelölni.
1.3. Fogalmazás, előadás	Legyen képes szaknyelvi kifejezésekkel fogalmazni szóban és írásban egyaránt.	A szaknyelv ismeretéről tanúskodó módon tudjon választékosan fogalmazni szóban és írásban egyaránt.

2. Beszédkészség (előadói készség)

TÉMÁK	VIZSGASZINTEK	
	Középszint	Emelt szint
2.1. Szóbeli előadás	Legyen képes a megadott téma szakszerű, az elvárt tudásszintnek megfelelő bemutatására.	Legyen képes a megadott téma szakszerű, az elvárt tudásszintnek megfelelő, élményszerű bemutatására.

2.2. Esszéírás	Legyen képes a megadott téma szakszerű, az elvárt tudásszintnek megfelelő írásmű megalkotására.	Fogalmazása legyen magasabb irodalmi szintű, választékos.
----------------	---	---

3. Emlézőképesség, zenei memória

TÉMÁK	VIZSGASZINTEK	
	Középszint	Emelt szint
3.1. Zenefelismerés	Klasszikus, vagy népzenei hangfelvétel alapján ismerjen rá az adott zeneműre, dallamra.	A dallamhoz kapcsolódó történeti, elméleti, néprajzi ismeretanyagot megfelelően tudja alkalmazni.
3.2. Összefüggések keresése	Tanulmányai során megszerzett közismereti és zenei ismereteit egységben tudja kezelni.	Különböző tudomány- és művészeti ágakat egységben tud kezelni. Ennek megfelelően alkalmazza megszerzett közismereti és zenei ismereteit.
3.3. Zenei példák	A feladatokhoz megfelelő dallampéldákat tud társítani saját hangszeres, énekes repertoárjából.	

B) TÉMAKÖRÖK

1. Zenetörténeti ismeretek

TÉMÁK	VIZSGASZINTEK	
	Középszint	Emelt szint
1.1. A középkor zenéje	Legyen átfogó ismerete és tudja bemutatni a gregorián és a reneszánsz korszakot, a legjelentősebb komponistákat és műfajokat.	Ismerje és képes legyen bemutatni a középkor egyházzenei korszakát, ismertetni a gregorián kialakulását, jellegzetes stílusjegyeit. Tudjon számot adni a reneszánsz korszak zenei jellemzőiről, társadalmi háttéréről, jelentősebb komponistáiról, műfajairól.
1.2. Barokk	Ismerje és tudja bemutatni a barokk zene korszakát, kiemelni a főbb zeneszerzőket, műveiket, műfajokat.	Tudja bemutatni a barokk zene korszakát, kiemelni a főbb stílusjegyeket, zeneszerzőket, műveket, műfajokat.
1.3. Bécsi klasszika	Legyen ismerete és tudja bemutatni a bécsi klasszika korszakát, szerzőit, műfajait.	Tudja bemutatni és korban elhelyezni a bécsi klasszika

		korszakát, szerzőit, műfajait, stílusjegyeit.
1.4. Romantika	Ismerje és tudja bemutatni a romantikus komponistákat, műveikkel jellemezni az adott korszakot.	Ismerje a romantika kialakulását, tudja bemutatni társadalmi hátterét, komponistákkal és műveikkel jellemezni a korszakot.
1.5. 20. század	Ismerje a 20. század főbb irányzatait, tudja megnevezni a magyar szerzőket és főbb műveiket.	Tudja bemutatni a 20. század főbb irányzatait, létrejöttének körülményeit, megnevezve szerzőket, műveiket, stílusjegyeiket.

2. Népzene-történeti ismeretek

TÉMÁK	VIZSGASZINTEK	
	Középszint	Emelt szint
2.1. Népzene-kutatás a 19. sz. végéig	Ismerje a magyar népzene első írott forrásai közül a legfontosabbakat és tudja ezeket történeti korszakban elhelyezni.	Ismerje a magyar népzene első írott forrásai közül a jelentősebbeket. Tudja megnevezni és a korban elhelyezni e művek szerzőit.
2.2. Népzene-kutatás a 20. sz. első felében	Ismerje a népzene-kutatás legjelentősebb kutatóinak tevékenységét (Bartók, Kodály, Vikár).	Ismerje a 20. sz. elején tevékenykedő népzene-kutatók életművét, legfontosabb műveit.
2.3. Népzene-kutatás 1945 után	Legyen átfogó ismerete a 20. század második felének népzene-kutató személyiségeiről, műhelyeiről, kiadványairól.	Ismerje az 1945 utáni időszak népzene-kutatóinak tevékenységét, a körük szerveződött intézményeket, a fontosabb szakmai publikációkat.
2.4. A magyar népzene rendszerezéstörténete	Ismerje az összegyűjtött népdalok rendszerezésének elveit, különös tekintettel Bartók elgondolására és a Dobszay-Szendrei Típusrendre. Ismerje a népdalelemzés főbb szempontjait.	Ismerje a népdalrendszerezés elveit és megoldásait. (Bartók, Kodály-Járdányi, Dobszay-Szendrei). Ismerje és alkalmazza a népdalelemzés szempontjait.

3. Népzeneelméleti ismeretek

TÉMÁK	VIZSGASZINTEK	
	Középszint	Emelt szint
3.1. A magyar népzene stílusrétegei	Főbb vonalaiban ismerje a magyar népzene stílusrétegeit. Ismerje fel azok jellegzetes dallamait. Tudja megfogalmazni az egyes stílusrétegek legalapvetőbb jellemzőit.	Ismerje a magyar népzene stílusrétegeit és tudjon dallampéldákat mondani ezekre. Tudja megfogalmazni az egyes stílusrétegek fontosabb jellemzőit.
3.2. A magyar népzene területi tagolódása	Ismerje a népzene dialektusterületeit, a legfontosabb néprajzi tájakat. Legyen tájékozott a meyerendszer 20. sz. eleji elnevezéseiben.	Ismerje a népzene dialektusterületeit, a jelentős néprajzi tájakat. Legyen tájékozott a meyerendszer 20. sz. eleji elnevezéseiben és elhelyezkedésében.
3.3. A vokális népzene műfajai	Ismerje a népi líra és epika nagyobb rétegeit, műfajait, a dramatikus népköltészet legfontosabb formáit.	Ismerje a népi líra és epika rétegeit, műfajait, a dramatikus népköltészet jelentős formáit.

4. Néprajzi ismeretek

TÉMÁK	VIZSGASZINTEK	
	Középszint	Emelt szint
4.1. A magyar nép tárgyi kultúrája	Ismerje a földművelés, állattenyésztés, pásztorélet alapvető munkafolyamatait, eszközeit. Legyen tájékozott a népi építészet és településszerkezet alapvető formáiról. Ismerje a legfontosabb népviseleteket.	Ismerje a földművelés, állattenyésztés, pásztorélet alapvető munkafolyamatait, eszközeit. Legyen tájékozott a népi építészet és településszerkezet alapvető formáiról. Ismerje a legfontosabb népviseleteket.
4.2. Népszokások	Legyen átfogó ismerete az évkör ünnepeiről, a nagyobb ünnepi időszakokhoz, munkaalkalmakhoz és életfordulókhöz kapcsolódó szokásokról.	Legyen alapos ismerete az évkör ünnepeiről, a nagyobb ünnepi időszakokhoz, munkaalkalmakhoz és életfordulókhöz kapcsolódó szokásokról. Tudjon zenei példákat, hiedelmeket, étkezési szokásokat kötni az ünnepekhez.

4.3. Magyar népi hangszerek	Ismerje a legfontosabb magyar népi hangszerek működési elvét, elterjedtségét, használatának formáit. Tudja alkalmazni a hangszercsoportosítási elveket.	Ismerje a legfontosabb magyar népi hangszerek működési elvét, elterjedtségét, használatának formáit. Legyen ismerete azok történetéről, hagyományban betöltött szerepéről. Tudja alkalmazni a hangszercsoportosítási elveket.
-----------------------------	---	---

5. Zenefelismerés

TÉMÁK	VIZSGASZINTEK	
	Középszint	Emelt szint
5.1. Klasszikus zene	Közismert zenerészlet lejátszása alapján ismerje fel annak szerzőjét, a mű címét, a zenetörténeti korszakot.	Jellemző zenerészlet lejátszása alapján ismerje fel annak szerzőjét, a mű címét, a zenetörténeti korszakot.
5.2. Vokális népzene	Ismerje fel autentikus hangfelvétel alapján a dallam műfaját, stílusrétegét, jellemző dialektusterületét.	Ismerje fel autentikus hangfelvétel alapján a dallam műfaját, stílusrétegét, jellemző dialektusterületét.
5.3. Instrumentális népzene	Ismerje fel autentikus hangfelvétel alapján a megszólaló hangszert, együtttest. Tudja megnevezni meg a hangszer besorolását, jellemző dialektusterületét.	Ismerje fel autentikus hangfelvétel alapján a megszólaló hangszert, együtttest. Tudja megnevezni meg a hangszer besorolását, jellemző dialektusterületét, kistáját.

1. Zenefelismerés jegyzéke

A szerző és műcím megnevezésével

H. Purcell: Dido és Aeneas – Dido búcsúja

J. S. Bach: János-passió – nyitótétel, zárókórus

J. S. Bach: 2. brandenburgi verseny

A. Vivaldi: A négy évszak

G. F. Händel: Messiás - Halleluja-kórus, Nyitótétel

J. Haydn: 45. (Búcsú) szimfónia, 1. és 4. tétel

W. A. Mozart: A varázsfuvola - nyitány, Éj Királynője és Sarastro egyik áriája

W. A. Mozart: Requiem - Introitus, Kyrie. Lacrimosa

L. van Beethoven: 9. szimfónia - 4. tétel

L. van Beethoven: Egmont – nyitány

F. Schubert: Pisztráng-ötös

Mendelssohn: Szentivánéji álom- kísérezene

Liszt F: Les Préludes

R. Wagner: Tannhäuser – nyitány

G. Verdi: Aida

M. Muszorgszkij: Egy kiállítás képei

Debussy: A tenger

Bartók B.: Concerto

Bartók B.: Allegro barbaro

Kodály Z: Psalmus Hungaricus

Kodály Z: Galántai táncok

I. Stravinsky: Zsoltárszimfónia

Az alábbi szakkifejezések és fogalmak a középszintű részletes vizsgakövetelmények anyagát képezik:

a capella
akkord
alteráció
ambitus
arpeggio
concerto grosso
coda
dalciklus
diminuendo
dinamika
dór
enharmónia
etüd
fúga
hangköz
gigue
generalpausa
homofon
imitáció
improvizáció
kadencia
legato
libretto
menüett
melizma
mixolíd
moderato
moduláció
partitúra
periódus
polifónia
recitativo
ritenuto
rondó
sotto voce
szimfónia
szvit
transzponálás
vivace

vonósnégyes

Az alábbi szakkifejezések és fogalmak az emelt szintű részletes vizsgakövetelmények anyagát képezik:

bolgár ritmus
félzárlat
kánon
orgonapont
partita
presto
sostenuto
szekvencia
tonika
unisono

2. Népzene felismerés

Magyar Népzenei Antológia DVD-ROM – digitális összkiadás – FolkEurópa Kiadó 2012.

3. Népzeneelmélet, népzene történet, néprajz

Paksa Katalin *Magyar Népzene történet* – Balassi Kiadó, Budapest 1999,
Sebő Ferenc *Népzenei olvasókönyv* – Hagyományok Háza, Budapest, 201,
Sárosi Bálint *Hangszerek a magyar néphagyományban* – Planétás Kiadó, Budapest, 1999,
Magyar Néprajz V. Folklór I. Népköltészet – Akadémiai Kiadó, Budapest, 2002,
Tátrai Zsuzsanna-Karácsony Molnár Erika *Jeles napok, ünnepi szokások* – Mezőgazda
Kiadó 1997.